

ESCOLA PIA DE CATALUNYA
Maig • Juny 2010

Visita a
la Província

ESPIRITUALITAT
DE SANT
JOSEP
CALASSANÇ

tornant a casa

Déu vos guard, família!

Vaig arribar a Barcelona el passat 15 de setembre de 2009, venint de Sokone, Senegal, amb un esdevenir incert.

Em «tocaven» vacances –dos mesos cada dos anys– i la vinguda tard, pel que fa al temps propi de les vacances, era feta expressament: per un cantó hi havia el projecte de certes «reparacions corporals» (sobretot de caire d'urologia) i calia venir quan els metges ja haguessin tornat de les seves vacances. Per altra banda, mentre tapava algun forat a Sokone mentre els confreres eren a Capítol o fent vacances.

Vaig sortir del Senegal sense saber si hi tornaria o no.

Un cop aquí, un problema senzill va dur a operacions serioses: canviar els vidres de les ulleres va provocar operacions de cataractes a tots dos ulls... Les «reparacions corporals» van fer-se esperar molt, però van anar molt bé. Però els inconvenients per caminar i estar dret, s'agreugen a poc a poc. El problema de les cames no té solució. *Il faut faire avec.*

A més, l'hospitalització de tres dies i mig per a l'operació de la pròstata va provocar la descoberta de certes anomalies en el funcionament del cor. Comptat i debatut, després d'electros i ressonàncies magnètiques, el que hi ha no és greu però cal mantenir-ho sota control.

Total, que el dia 18 de març em va ser donada *obediència* de deixar la comunitat de Sokone i de venir a formar part de la de Sant Antoni.

Vaig estar uns quants dies rumiant si calia o no fer unes ratlles per dir «adéu-siau» als confreres del Senegal, amb els quals he conviscut 18 anys, i de passada a les comunitats parroquials dels Martyrs de l'Ouganda (de Dakar) i de Sainte Thérèse de l'Enfant Jésus (de Sokone), on havia viscut i servit.

Vaig sotmetre els textos enviats al judici del P. Provincial, que els va aprovar, i vet ací que m'hi afegeix: «Si em permets, n'hi trobo a faltar una (a les tres cartes enviades al Senegal) per a la Província: no pas un resum de les tres, sinó una *carta de tornar a casa* després d'un llarg periple i d'una extensa experiència. No sé si seràs del mateix parer».

Tenint en compte allò de *boni religiosi partes erunt...* tracto de fer

quatre ratlles per dir «Déu vos guard a la Província»... Que deu voler dir als escolapis residents a Catalunya.

Vaig ser enviat al Senegal el juliol de 1991, al principi del provincialat del P. Andreu Trilla; n'he tornat al cap de 18 anys: els dotze del P. Andreu i sis del P. Jaume. Han passat moltes coses tant a la Catalunya escolàpia com al Senegal escolapi.

Em sembla que no es tracta de fer unes «memòries» de la meua estada al Senegal. La cosa quedaria resumida dient que aquests anys viscuts allà han estat per a mi, fins ara, els més feliços com a capellà. I aquesta «tesi» podria ser «demostrada» per una pila immensa d'anècdotes positives. També és cert que hi ha hagut moments de

malentesos, tant amb confreres com amb parroquians, però el balanç és immensament positiu. Per això em sap greu no poder-hi tornar. Si voleu, és un greu una mica egoista, o egocèntric.

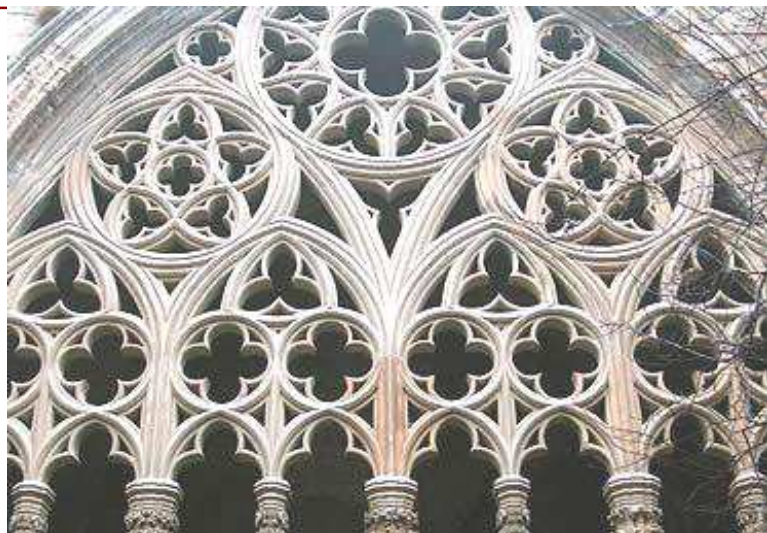
La tornada a la meua Catalunya escolàpia em té una mica desconcertat.

Per un cantó vull dir «públicament» el meu agraïment a totes les persones que durant aquests mesos de peregrinatge per consultoris mèdics m'han acompanyat i han estat fent-me costat.

He estat tractat com un «senyor»... i quan era a la clínica, o quan visitava l'oftalmòloga, etc., em feia preguntes sobre si practicava gaire aquella pobresa que sant Calasanc volia per a nosaltres... Està clar que «els temps han canviat» i ara hi ha assegurances, cosa que no existia en l'època seva. Però els diners per pagar les pòlisses d'aquestes assegurances són fruit del treball d'una pila de gent que els guanya suant-los... Els qui treballen «practiquen la pobresa» i jo me n'he beneficiat. Gràcies a tot-hom!

Per altre cantó, de sempre –i d'això ja fa quasi 60 anys: des de l'entrada al noviciat– he tingut «l'horari» de cada dia més aviat ple. En algunes ocasions més i tot del que podia fer; tant a Catalunya com al Senegal. Ara he arribat aquí i «encara» no m'ha estat encarregada cap feina... Possiblement perquè m'he quedat com desconnectat de la realitat actual. De moment em trobo una mica estrany. Potser a poc a poc aniré descobrint on tractar de fer fructificar la mica de «talents» que potser encara tinc en dipòsit.

Repeteixo: germans escolapis, *Déu vos guard*. Ara, ja no podria fer-vos cantar en les trobades com aquelles d'*in illo tempore*, enfilat damunt una cadira... me n'aniria de nassos. Gràcies d'haver-me acollit novament. Els anys deixen traces, que diuen en francès. ☘☘

CELEBRACIÓ PASQUAL a la Catedral de Lleida

Al cim d'un petit tossal
on es reclina, galana,
la princesa medieval
que és la Lleida catalana,
trobareu la catedral
més austera i més preuada,
gran tresor d'un temps passat,
que és la joia més buscada.
El campanar fort i esvelt
està coronat de gràcia.
Sols els homes de la terra
podien fer del no-res
un monument immortal,
herència que mai no cansa.

Els crearen un comtat
pel gran Príncep de Viana
màrtir de la llibertat,
construïren un castell
que de «Formos» batejaren
pel valent Comte d'Urgell
que podia ser un gran Rei
sense ambicions ni baralles.
El claustre és la filigrana,
com un tapís medieval
teixit per verges galanes.
Els van fer la catedral
per encabir-hi una Pàtria.
Celebrar Pasqua actual
és viure amb intensitat
tot el misteri que embarga
el goig del Ressuscitat
que és nou bateig cada anyada.
Fou molt llarga la Quaresma
de la noble catedral,
anys de guerres, de misèries,
de destrosses i de plors.
Ha ressuscitat per sempre
i ens dóna exemple xamós.
Tot el que mor ressuscita
si té fe i estima molt.
Que tots siguem pedres vives
per un futur més formós
per fer de nostra Província
catedral d'un món millor.

3-4-2010

J. Liñan

El projecte educatiu de l'Escola Pia de Catalunya

Presentació a Moià

No es pot escriure la història de l'Escola Pia de Catalunya sense començar per Moià. El 15 de febrer de 1682 l'ajuntament de Moià en sessió ordinària va prendre la resolució de negociar les bases d'acord per a la fundació d'un col·legi de l'Escola Pia a la vila. L'1 de juny següent se signaren aquests acords entre ambdues parts davant de notari. L'1 de juliol de 1683, tretze mesos després, el rei Carles II posava la seva signatura al document que donava la llicència perquè els escolapis obrissin el primer col·legi a Espanya a la vila de Moià. Cinc escolapis napolitans formaren la primera comunitat en una casa del carrer de les Joies.

Des d'aquí, l'Escola Pia s'ha estès per tota la península espanyola, per Amèrica i per Àfrica. La decisió d'aquell ajuntament moianès ha tingut una repercussió que ni imaginaven en aquell moment: va fer molta història.

En aquest repàs dels inicis històrics no podem oblidar una persona clau: mossèn Jaume Boixó; sacerdot ja de certa edat en aquell moment i que volgué llegar a la seva vila natal els béns que havia guanyat amb el seu treball, deixant-hi establerta una obra que beneficiés els seus convilatans: va ser una escola per als nois.

L'establiment dels escolapis a Moià no passà desapercebut a altres pobles i ciutats de Catalunya.

Narcís Feliu de la Penya, en els *Anales de Cataluña* de 1709, en va prendre bona nota. Els escolapis, efectivament, podien ser un element que contribuís a l'aixecament del país. Després, amb la Guerra de Successió, les coses es torçaren; però, en la represa després de la catàstrofe de 1714, els escolapis aportaren el que sabien fer: ensenyar el que la societat necessitava.

Durant dècades el col·legi de Moià va ser una referència. L'edifici era ben visible des de que s'aixecà

l'any 1704 sobre aquest turó que encara avui ocupa. Per a Moià l'educació dels seus fills dominava el poble: no era un castell senyorial, era una escola.

Les fundacions escolàpies que es feren a Catalunya durant més de cinquanta anys s'inspiraren en Moià. Els ajuntaments peticionaris demanaven als superiors tenir un col·legi com el de Moià. Tot i que el superior de les diverses cases no hi residia, a Moià arribaven peticions de fundacions.

Al col·legi dels escolapis de Moià hi anaren molts nois de fora. No sols de la comarca, sinó que n'hi arribaren de la Garrotxa i de Tortosa. El col·legi tingué un petit internat, però normalment aquests nois residien en famílies del poble i eren «alumnes externs».

¿Què tenia el col·legi de Moià que el convertís en aquesta referència? Cada mestre d'escola era autònom; reunia els alumnes de totes les edats i impartia totes les matèries. Poca cosa més que les estrictes activitats de l'aula es feien, si exceptuem que el mestre portava els alumnes a l'església parroquial a missa, a novenes i a vegades fins i tot als enterraments.

Als Escolapis, en canvi, els alumnes es distribuïen en tres aules i en cada una hi havia el mestre respectiu: així s'acordà entre l'ajuntament de Moià i l'Escola Pia. Dintre de cada una d'aquestes tres aules, els alumnes es subdividien en

seccions segons el grau de coneixements, al front de les quals hi anava algun religiós com ajudant del mestre. Les matèries eren graduades i ja sant Josep Calassanç havia buscat els mètodes que permetessin que els alumnes progressessin el més ràpidament possible, perquè sabia que les famílies necessitaven els fills per a guanyar-se el pa. L'escola era per a tots. Normalment, en una secció el noi hi estava uns tres o quatre mesos, de manera que amb poc més d'un any podia passar a l'aula superior. Amb uns quatre anys, si el noi era espavilat, podia superar la Retòrica. Però amb menys de dos anys podia sortir ben format en lectura, escriptura i aritmètica; estudis que feien la majoria de fills d'artesans.

Aquestes matèries –llegir, escriure i aritmètica– eren les que necessitava un artesà ja que amb elles podia llegir i redactar cartes, fer pressupostos, calcular costos, portar-se els comptes, saber si guanyava o perdia, operar amb la diversitat de mesures i de monedes de l'època... Per a un artesà d'aquells anys, tenir un fill que acabés l'Aritmètica als escolapis li suposava un descans, perquè li podia resoldre molts problemes sense haver de recórrer a persones estranyes que li cobraven el que volien i a vegades l'enganyaven. A la Gramàtica hi entraven pocs, i menys encara a Retòrica, perquè eren matèries que no interessaven a la majoria de famílies.

L'Escola Pia no es limitava a l'ensenyament. Volia educar. Les exhortacions del mestre o del pare rector feien el seu efecte, però sobretot educaven la convivència entre tots: diferents nivells socials, diverses edats, diferències de caràcter. A la placeta de davant del col·legi, tot esperant que la campana *la Coixa* anunciés l'entrada a escola, es lligaren moltes amistats per a tota la vida.

Se celebraven actes col·lectius en els quals hi assistien tots els alumnes: la missa diària, les lletanies

que es recitaven a la tarda en acabar les classes, vetllades per la Puríssima, Nadal o Sant Tomàs d'Aquino, els exàmens públics de fi de curs... Els menuts aprenien i s'emmirallaven en els grans i tots s'havien de respectar. L'escola funcionava com una societat de l'època.

Aquest és el model o projecte educatiu que introduïren els escolapis a Espanya a través de Mojà. En el llibre que ara presentem he intentat mostrar el procés que s'ha seguit fins al dia d'avui, canviant les circumstàncies de lloc i de temps. Tanmateix, Mojà serà sempre per a l'Escola Pia de Catalunya el bressol on aquesta va aprendre a conviure en una societat, serà la terra fecunda on arrelà i donà fruit. ─

Joan Florensa

■ M'agradaria presentar-vos algunes característiques que han fet que l'Escola Pia de Catalunya fos una entitat amb una personalitat ben marcada, amb un projecte educatiu propi. Apuntaré alguns trets d'aquesta història tan significativa en el món de l'educació als Països Catalans i de la vila de Mojà. Som-hi, doncs!

Des dels seus orígens l'Escola Pia ha fet de **l'educació** la seva missió. No ens ficarem en què vol dir educar. Entrarem més aviat a com entén l'Escola Pia l'educació. Millor dit, com entenc que l'Escola Pia viu l'educació. En diré unes característiques que em sembla que planen al llarg de les pàgines del llibre. És a dir, al llarg de la seva història.

■ En primer lloc: l'Escola Pia potencia una **educació oberta**. Educar és obrir la persona: obrir-la a ella mateixa; obrir-la a l'altre; obrir-la a la realitat que l'envolta. Obrir per transformar. Déu ha posat el món a les nostres mans perquè el deixem millor de com l'hem trobat. Millorar el món; millorar nosaltres.

A l'Escola Pia hi he trobat una educació oberta. Que el nen, la nena puguin llegir del seu entorn i en sàpiga treure partit, en positiu. L'ambient extern o es transforma o et transforma. Per què us penseu que a l'escola insistim tant en fer una educació que comparteixi de la realitat propera? Els moviments socials s'han de conèixer per poder ser-ne protagonistes actius. Si no hi incidim nosaltres, altres ho faran i en serem víctimes. Pel que fa a la ciència, s'ha de conèixer per a un dia també crear-ne. La naturalesa s'ha d'aprendre a do-

minar-la i a estimar-la perquè aquesta serà l'única manera de fer un món molt més ecològic i sostenible. I hauran de ser els nostres alumnes. Una educació, per tant, que obri l'infant a un mateix i al món.

Mestres escolapis. Gent del poble, gent oberta. Gent que quan construeix les escoles les fa obertes.

Escolapis. Gent oberta al progrés. Al progrés de la ciència, al progrés dels temps. No tancats a res que vingui. Els escolapis han ensenyat les lletres o les ciències sense exigir o perjudicar la fe cristiana dels alumnes. La ideologia no educa. L'esforç que l'Escola Pia està fent en aquesta línia és lloable.

Obrim l'escola a persones de fora, que expliquin la seva vivència, sense retallar ni censurar el que lliurement expressen. Una escola oberta a tothom. En aquest moment tenim escoles amb un alt percentatge d'alumnat procedent d'altres països.

A l'escola tenim un hort per a la mainada perquè pensem que és bo que des de petits treballin la terra. El conreu de la terra humanitza, ens fa apropar a la nostra realitat primigènia.

En la primera meitat dels anys 70 era més jove d'anys que ara. Vaig enamorar-me d'un pensador brasiler de nom Paulo Freire que escrivia coses com aquestes:

«Una educació que possibiliti l'home per a la discussió valenta de la seva problemàtica, de la seva inserció en aquesta problemàtica, que l'adverteix dels perills del seu temps perquè, essent-ne conscient, guanyi la força i el valor per lluitar, en comptes de ser arrossegat a la perdició del seu propi 'jo', sotmès a les prescripcions alienes. Educació que el posi en diàleg constant amb l'altre, que el predisposi a revisions constants, a anàlisis crítiques de les seves 'descobertes', a

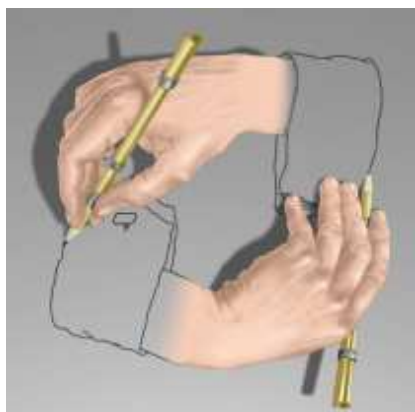
una certa revolta, en el sentit més humà de l'expressió, que, en fi, l'identifiqui amb mètodes i processos científics.»

■ La manera com anomenaré la segona característica de l'educació que trobo en l'Escola Pia és «**tendres principis liberals**». Ho dic inspirat en un text que vaig trobar llegint el Dr. Josep Trueta; en el seu emblemàtic llibre *L'esperit de Catalunya* escriu:

«Em sembla sentir una perduda melodia ressonant a través dels segles, quan trobem un home com Josep de Calassanç planejant un sistema d'ensenyament per a infants pobres basat en tendres principis liberals; la seva fundació de l'Escola Pia marca una fita, i els beneficis que se'n deriven s'han pogut comprovar no sols a Catalunya, sinó en altres països.»

«Tendres principis liberals». Liberals. Sense ficar-nos en connotacions de partits podem relacionar la idea de liberals amb la idea de llibertat. Educar sense forçar la llibertat. Un antic alumne de l'Escola Pia, mossèn Josep Ballarín, ho il·lustra prou bé quan diu: «Jo vaig entrar a Can Colapi essent Ballarín, i Ballarín vaig sortir-ne». Un testimoni que diu molt a favor de qualsevol educador.

La metàfora del mestre com aquell que afaïçona el fang no ens val, a casa nostra. Més aviat la imatge més vàlida seria la de qui escriu la pròpia vida i té algú al costat que

li fa les observacions oportunes. El protagonista de la pròpia educació sempre és un mateix. L'etimologia de la paraula pedagog il·lustra ben bé això. Pedagog és el que acompanya l'infant. Acompanyar, només acompanyar; no voler que l'altre sigui com jo penso que ha de ser.

L'aposta educativa és per a la llibertat, per la teva i per la meva. Pensa!, amb rigor, això sí. Però pensa, sigues tu! Pensa i actua amb coherència amb aquest pensament. La llibertat és un camí que es conquereix cada dia. Llibertat per a mi, per a la mainada, per al futur. Acceptar la llibertat de l'altre és un repte que hem d'anar aprenent. Com escriuen Francesc Torralba i Armand Puig: «No naixem feliços, ni tampoc infeliços, sinó potencialment lliures i capaços de fer de les nostres vides una obra d'art».

■ Una tercera característica d'aquesta educació oberta és **fer país, fer món**. Com a símbol del que diem voldria fer present l'alzina que hi ha al pati de la nostra escola de Moià. Ens la va portar el vell Cabaler. La vàrem trasplantar dels boscos de Montbrú. I per què una alzina? Doncs perquè és l'arbre nacional del nostre país. Un arbre que aguanta les ensulsiades de la història; un arbre plenament mediterrani, que resisteix el foc, viu anys, és bell, harmònic, acollidor; perviu als ensurts de l'eixutesa. Les seves fulles són capaces de contenir l'aigua i treure'n el màxim profit.

Des de fa anys estem en l'escomesa de catalanitzar l'escola. Vol dir que a l'escola construïm Catalunya. Ens assumim com a poble, construïm la seva cultura. En la mesura del possible estudiem el nostre entorn. D'aquest entorn passem a un camp més ampli. D'allò que coneixem passem a allò que es troba més enllà. Si estudiem un poble, que sigui el nostre; si investiguem una comarca, que sigui la nostra; si investiguem un país, que sigui Catalunya. No pas

per xauvinisme, perquè ens creiem el melic del món: Puigrodós no és el centre del món. Però sí que s'hi albira bona part de la nostra geografia. És un dels millors mapes que podríem trobar. Tocar la proximitat ens remet a la llunyania; el proper ens ajuda a entendre allò que no veiem. A més, per arribar a Puigrodós la mainada ha de caminar: trepitgen la terra, la palpen, la senten, la veuen, la suen.

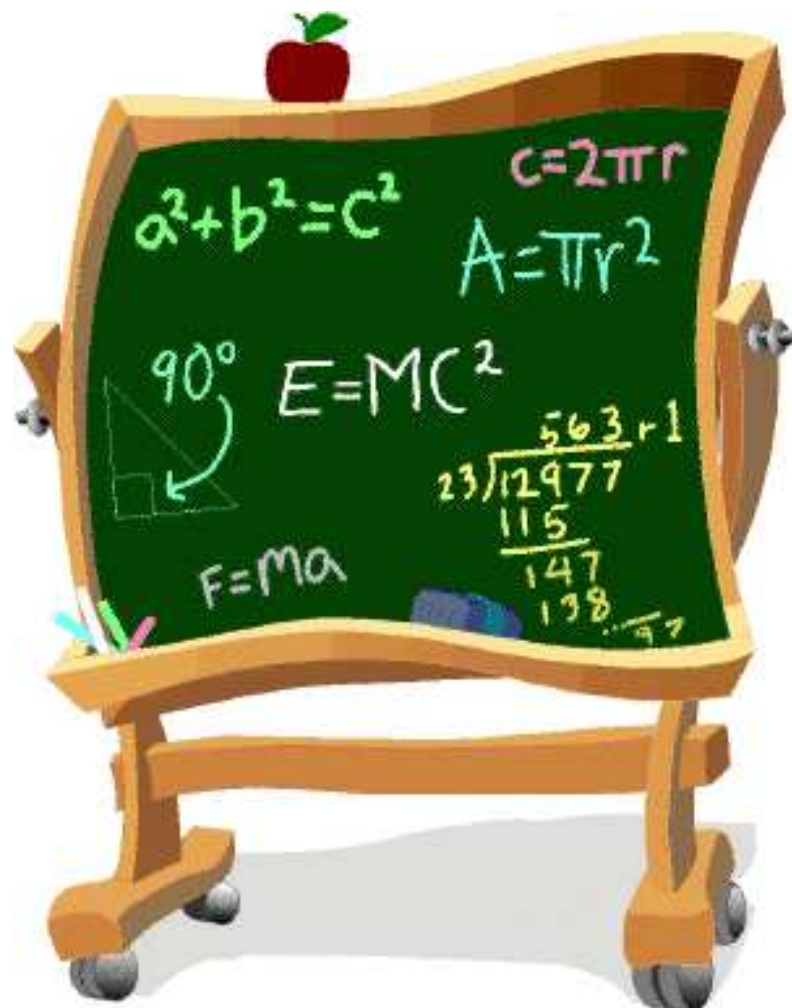
Sovint penso en aquella frase –no he pogut confirmar que sigui de l'Alcover–, que a inicis del segle XX digué: «Voleu ser universals? Sigueu catalans!». Clava el que volem dir.

■ Anem per una altra característica de l'educació. El constitueix el binomi: **Escola elemental, escola popular**. Josep Calassanç porta uns mesos a Roma i s'adona que la millor manera de treure aquells vaillets de la pobresa és fer escola. Truca a la porta dels Jesuïtes que tenen escoles d'ensenyament superior per als fills de la noblesa. No li fan cas. Finalment, decideix començar l'Escola Pia: escola elemental, escola de beceroles, escola per a la vida. Llegir, escriure i comptar. La naixent industrialització que comença a treure el cap en aquests temps necessita comptables, persones que puguin treballar-hi. Aquesta és, per tant, una escola que allibera.

A les Capitulacions per a la fundació de l'Escola de Moià hi trobem un text preciós. Diu així:

«Item, en dit col·legi hi ha d'haver i habitar en família almenys sis religiosos, els quals en ell han de tenir tres aules o escoles i tres mestres, és a saber, un per a quiscuna aula o escola, i en elles ensenyar sense estipendi, és a saber, en una d'elles llegir, escriure i comptar, en altra Gramàtica i en l'altra Poesia, Retòrica i Humanitat.»

No cal res més. Llegir, escriure i

comptar. De moment, malgrat la irrupció de les noves tecnologies, aquestes tres potes continuen essent les vàlides. Alguna vegada he arribat a imaginar que ensenyar a pensar seria una quarta pota. Ara no ho sé. Tanmateix, qui ensenya un d'aquests instruments ensenya a pensar.

Un dels protagonistes de l'obra d'Stefan Zweig pregunta a un altre per què estudia tant. La resposta és perquè no tenen diners. L'estudi, la cultura, és el futur. Això és el que ha cregut sempre l'Escola Pia.

Fixeu-vos que a l'escola de Moià hem invertit en els tres camps. Fa temps que venim potenciant l'ensenyament de les matemàtiques. Avui dia rebem visites que s'interessen per la manera com la nostra mainada aprèn matemàtiques. L'any passat, fins i tot, ens van visitar des de Bèlgica per veure com plantegem el tema. Pel que fa a aprendre a escriure, què us he de dir? Només us convido el segon

divendres de maig al Certamen Literari de l'Escola. És un botó de mostra de com enfoquem el tema de l'escriptura. El llibre publicat l'any passat és expressió de la bona feina feta. Tercer camp, lectura: enguany ens han donat un premi estatal sobre la manera com treballem la biblioteca a l'escola. Els nostres vaillets llegeixen molt, llibres de qualitat, per gust. Una escola, la nostra, que a hores d'ara envia renovació pedagògica a altres escoles de casa nostra i de fora de les nostres fronteres.

L'Escola Pia, en el moment de judicar-se a ella mateixa, és molt conscient que una de les característiques del seu ADN és ser popular. Escola popular, escola per a tothom. Perquè com escola municipal nasquérem a Moià. Popular, pública i gratuïta, perquè l'Ajuntament pagava els mestres.

I acabo contestant-me la pregunta: **Per què he de llegir aquest llibre?...** Doncs perquè el llibre em

donarà una visió molt cabdal de la història de l'educació en els Països Catalans. Això em permetrà entrar en sintonia amb la cultura d'un temps i d'un poble. He de llegir aquest llibre perquè vaig créixer al món en el redós de l'Escola Pia. Conèixer la línia que ha mantingut i que li ha donat personalitat ens ajudarà a no oblidar. I, en tercer lloc, perquè és un llibre molt ben fet.

El llibre ens ensenya que no pel fet de pertànyer a una casa amb tradició consolidada ens hem de pensar que ja ho tenim tot conquerit. Hem de ser dignes de l'herència rebuda; treballem el present; projectem el futur.

Josep González-Agàpito, catedràtic d'Història de l'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona, escriu sobre el llibre: «La monografia farà visible als propis membres de l'Escola Pia la capacitat de resposta a les profundes transformacions ocorregudes i, amb totes les seves llums i amb totes les seves ombres, com han estat capaços d'adaptar a cada moment històric aquella primera escola popular que bastí Josep de Calassanç. Farà palès als que conformen l'Escola Pia catalana, alumnat i professorat, d'on vénen i on són, per poder decidir on van». ▀

Marian Baqués

És un veritable plaer per a l'Associació Cultural Modilianum coorganitzar, juntament amb l'Escola Pia de Moià, la presentació a la nostra vila del llibre *El projecte educatiu de l'Escola Pia de Catalunya*. I ho és per diversos motius.

En primer lloc per l'estreta vinculació entre la nostra revista i l'Escola Pia. No en va fou fundada l'any 1960 per un escolapi, Llogari Picanyol, i represa el 1989 per un altre escolapi, Rossend Casallarch.

Però també ho és pel seu autor. I és que la relació del pare Joan Florensa amb la revista *Modilianum* és llarga. Una relació que s'iniciava per l'octubre de 1969, just en el darrer número de la primera època, en el qual publicava un article biogràfic sobre el pare Llogari Picanyol, traspassat el setembre de l'any anterior.

Ja en l'actual segona època, les col·laboracions de Joan Florensa han sovintejat. Així, en el número 5 (desembre 1991) publicava «L'ensenyament al col·legi escolapi de Moià (1683-1692)»; en el número 15 (desembre 1996) era el torn de «El P. Wenceslau Ciuró i Sureda, sacerdot i il·lusionista (1895-1978)»; el setembre de 1998 contribuï en el número monogràfic sobre l'escolapi moianès Joan Solà i Corominas (era el *Modilianum* n° 18, presentat en aquesta mateixa sala) amb l'article «El P. Joan Solà, director de Cárdenas»; en el número 25 (desembre 2001) ens presentà «El P. Claudi Vilà i Palà, destacat pedagog escolapi (Calders 1918 - Barcelona 1999)»; en el número 36 (primer semestre 2007) publicà, juntament amb Míriam Mulinari, l'article «Els observatoris a l'Escola Pia: retrat d'un inici» i, finalment, la seva darrera contribució fins al dia d'avui ha estat un nou article de caràcter biogràfic, en aquest cas sobre

«Hermenegild Coll i Grau, escolapi» (número 37, segon semestre 2007). I aquesta mateixa setmana ens ha fet arribar una nova col·laboració, dedicada a la visió que es tingué des de l'Escola Pia de Moià dels fets de la Setmana Tràgica de 1919.

A més, des de les pàgines de *Modilianum* també ens hem fet ressò de dues publicacions del nostre autor. En el número 17 (desembre 1997) li ressenyàvem el llibre *L'ensenyament a Catalunya durant el trienni liberal (1820-1823): el mètode dels escolapis*, editat per les Publicacions de l'Abadia de Montserrat, i en el número 28 (juliol 2003) fèiem el mateix amb el llibre publicat per El Mèdol *L'Escola Pia de Catalunya, al servei del poble (1683-2000)*.

Totes aquestes citacions, a més de servir per expressar-li l'agraïment per les seves recerques de temàtica moianesenca i per enorgullir-nos de tenir entre els col·laboradors de *Modilianum*, també volem exemplificar una petita part de l'obra prèvia al llibre que presentem.

Perquè *El projecte educatiu de l'Escola Pia de Catalunya* és el punt culminant d'una feina de recerca i difusió de la història escolàpia que Joan Florensa ha portat a terme durant les darreres dècades. Així, els 18 capítols en què s'estructura el llibre, amb les seves 632 pàgines i, sobretot, les 1.260 notes a peu de pàgina amb referències bibliogràfiques no haurien estat possibles sense un treball previ, consistent –com a mínim– en 7 llibres, 2 contribucions a llibres d'autoria col·lectiva, 43 articles i 12 comunicacions a congressos. Amb tot això al darrere és indubtable que ens trobem davant una obra de síntesi, que aprofita la recerca de nombrosos aspectes parcials de la temàtica estudiada, i una obra de maduresa, fruit també de la reflexió sobre la pròpia obra escolàpia.

A més, i com no podia ser d'altra

manera, Florensa és un gran co-neixedor de la historiografia escolàpia i d'ella se'n serveix per complementar aspectes o períodes concrets, per matisar-ne interpretacions o per remetre a ampliar episodis que en el llibre han hagut de ser sintetitzats. Així, entre altres autors, són freqüents les citacions de Calasanz Bau, Dionisio Cueva, Llogari Picanyol, Josep Poch, Miquel Puig i Reixach, György Sántha, Ramon Tarròs o Claudi Vilà i Palà.

També és una satisfacció poder presentar aquest llibre perquè ens trobem davant d'una obra important dins del seu àmbit. És important per a l'Escola Pia com a orde religiós, ja que n'estudia l'evolució de la província de Catalunya durant més de tres-cents anys, però encara ho és més, al meu entendre, per a la història de l'ensenyament al nostre país durant el mateix període. No en va l'edició del llibre ha anat a càrrec de l'Institut d'Estudis Catalans i de la seva filial la Societat d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana.

De totes maneres la contraposició entre escolapi i ensenyant és una falsa dicotomia. En diverses ocasions de la llarga història escolàpia s'ha produït –com assenyala l'autor en el llibre– el debat sobre quin concepte havia de prevaldre

sobre l'altre: si l'aspecte religiós de l'escolapi o el seu aspecte com a ensenyant. I, malgrat que les respostes no sempre han estat unànimes, aquesta falsa dicotomia ha tendit a decantar-se cap el pedagog. Així succeí per exemple en el segle XIX, durant l'època en què l'orde estigué suprimit com a tal però pogué continuar exercint la seva tasca educativa.

El llibre, com ja he dit, està format per divuit capítols que segueixen una ordenació cronològica. Dins de cada capítol, si bé amb una estructura canviant depenent del període, l'autor ens parla de l'orde escolapi, dels seus col·legis, del projecte educatiu i de les persones que hi intervenen (mestres i alumnes), sempre situant el període dins del context històric i cultural de la Catalunya del moment.

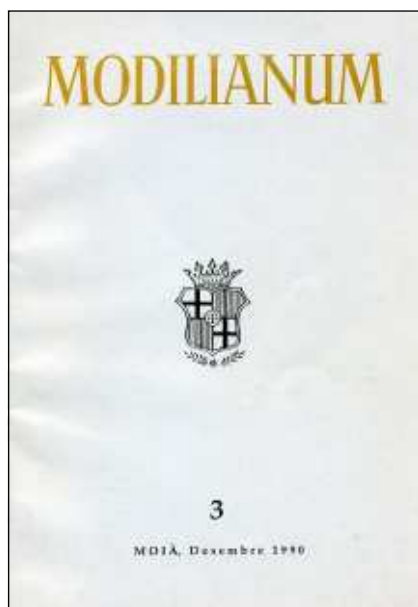
La tesi de Joan Florensa per al conjunt de l'obra queda condensada en el títol: l'Escola Pia ha tingut un «projecte educatiu» que, amb els canvis lògics produïts per l'evolució de la societat i de les seves lleis, s'ha mostrat reconeixible en tot moment; i, encara més important, l'Escola Pia ha tingut vocació d'«escola popular».

Una escola popular que s'ha caracteritzat històricament per dirigir-se a les classes mitjanes de la població: una escola orientada a la formació de les famílies d'artesans, comerciants, oficinistes i petits empresaris. Per això els escolapis introdueixen en l'ensenyament classes de nàutica a Mataró o, de manera més generalitzada, classes de comerç pràctic arreu dels seus col·legis. És una escola popular que neix gratuïta, no elitista, instal·lada en diverses poblacions després d'arribar a un conveni amb el respectiu ajuntament: per tant, una escola municipal, pública, arrelada al país. Un esperit que es pot seguir en tota la seva història, malgrat els altibaixos propis de qualsevol institució la vida de la qual es perllonga durant centúries. I avui hem de remarcar que l'obra del pare Floren-

sa, feta sens dubte des de la més gran estima i admiració per l'obra dels successors de Josep Calasanz, està feta des d'una gran rigurositat científica, que no estalvia les crítiques més o menys matisades als períodes o fets en què aquest caràcter es pot haver posat en entredit. Pensem, per exemple, en el darrer terç del segle XIX, quan amb l'extensió de l'ensenyament impulsat per l'Estat, l'Escola Pia perd bona part dels recursos que li provenien dels municipis i, per tant, ha de cercar recursos per altres vies (com, per exemple, fer pagar per alguns serveis educatius determinats).

Un altre aspecte que m'ha cridat l'atenció, i que l'autor remarca, és la independència de l'Escola Pia de l'estructura eclesiàstica. L'any 1683 s'instal·la a Mojà gràcies a l'aprovació del rei Carles II, base jurídica sobre la que defensarà la seva existència diverses vegades, sobretot quan es va veure amenaçada durant el segle XIX. I, durant aquesta centúria, malgrat que l'orde fou clausurat durant un decenni, foren les Corts espanyoles les que l'any 1845 tornaren a possibilitar la seva represa. D'aquest període també val la pena remarcar el paper important que jugaren els escolapis en la consolidació de l'Estat liberal a través de l'acceptació de la legislació sobre ensenyament que durant aquests anys es promulgà. És el que hem dit abans, en molts casos es posà la figura de l'escolapi educador per davant de la de l'escolapi religiós I, encara que, com a tot arreu, hi hagué de tot, els escolapis integristes resultaren ser un sector minoritari.

Joan Florensa ens mostra en tot moment una Escola Pia viva, que treballa per a adaptar-se a les necessitats canviant de la societat, oberta al món, però també amb visions diverses en el seu interior sobre els camins a seguir en cada moment. El segle XX, per exemple, se'ns presenta com un període de contrastos, en què es fan acostaments per introduir-se en el

món obrer a Castellar del Vallès, però també es tendeix cap a l'elitisme a Sarrià; en què les posicions polítiques (catalanistes contra espanyolistes) marquen les primeres dècades; en què s'aprofiten les esclertes de la legislació republicana per poder mantenir els col·legis; en què es pateix la persecució durant la guerra civil pel sol fet de ser religiosos; en què es retorna en el bàndol vencedor, malgrat les idees pròpies que cadascú pogués tenir; en què arriba un moment, cap als anys seixanta, en què la societat i la mateixa Església comencen un període accelerat de canvis... Un període de canvis que condueix a una situació paradoxal: mentre que a nivell d'orde religiós, l'Escola Pia pateix el mateix procés de disminució de vocacions que afecta a tota l'Església secular i regular europea, a nivell educatiu l'Escola Pia com a institució docent continua essent un referent dins el sistema educatiu català.

Amb aquestes pinzellades he volgut esmentar algunes de les qüestions que m'han semblat més interessants del llibre o, més ben dit, de la lectura que jo he fet del llibre. De ben segur que en podríem trobar moltes més...

Però no voldria acabar sense posar

en relleu alguns aspectes de la vinculació Escola Pia - Moià. Malgrat que l'autor ja avisa que l'obra no és un compendi de la història dels diversos col·legis escolapis de Catalunya, el de Moià hi té una presència relativament destacada. Així, tot el primer capítol li és dedicat i, després, les referències a Moià i a escolapis moianesos hi són presents en bona part dels capítols.

El capítol inicial és dedicat a la fundació moianesa de l'any 1683, al paper de Mn. Jaume Boixó, a les disputes d'escolapis i Ajuntament contra la potent Comunitat de Preveres; a l'actuació dels escolapis pioners, d'origen napolità; als primers edificis del carrer de les Joies i del raval de dalt, abans de construir un edifici propi en l'actual emplaçament...

Els escolapis arribaven a finals del segle XVII a un Moià que encara vivia una època pròspera fomentada per la indústria de la llana, amb un moviment econòmic important que podem exemplificar amb el taller dels gravadors Abadal (amb una impremta –recorrem-ho– que no tenien aleshores ni Manresa ni Vic). Els escolapis no s'instal·laven, per tant, en un poblet perdut de la Catalunya interior; sinó en un poble ric que

podia mantenir una comunitat de preveres d'una vintena de membres i que estava en ple procés de construcció de la nova església parroquial (d'aquí, també, la por a que el nou orde religiós els hi traqués aportacions econòmiques). A nivell educatiu, però, l'arribada dels escolapis fou de gran importància. No en va assegurar una formació de més qualitat, garantida per un mètode unificat d'ensenyament, que contrastava amb la precarietat de la formació municipal, subjecte sempre a canvis sovintejats de mestre.

Des d'aleshores, i sobretot durant tot el segle XVIII, el col·legi de Moià atraurà alumnat de molts llocs de Catalunya. Serà, per tant, també una font de riquesa. La situació canviarà durant el segle XIX, no tant perquè en créixer el nombre de fundacions escolàpies la de Moià perdi importància relativa, sinó sobretot per factors de caràcter extern. Així, el col·legi de Moià pateix la guerra napoleònica, té problemes durant el Trienni Liberal i, sobretot, és cremat el 1839 durant la Primera Guerra Carlina. Malgrat la reconstrucció afavorida per Jaume Torrents, la presència escolàpia patí greus discontinuïtats que, afegides a la crisi demogràfica i econòmica, no permeteren mantenir el mateix ritme que els col·legis més pujants de Catalunya (per exemple el de Mataró o el de Barcelona-Sant Antoni). De totes maneres, la presència escolàpia a Moià –amb el noviciat o el juniorat en diversos períodes– permeté que la davallada fos més suau que no pas ho hagués estat.

Finalment, durant el segle XX, més que la presència del col·legi de Moià com a tal el que trobem són referències a escolapis vinculats amb la nostra vila: Joan Comellas, Llogari Picanyol, Carles Riera, Jaume Orriols, Francesc Xavier Riera, Antoni Tasi, Joan Solà i Corominas, Francesc Sagrera, Rosend Casallarch... També hi trobem els Pomells de Joventut, l'adquisició de Cal Cristo, el Museu

Calassanci o bé la Mútua Escolar.

En definitiva, no ens trobem pas davant d'una nova història de l'Escola Pia de Moià. Però sí que a tot-hom qui estigui interessat per la història de Moià i de les seves institucions, la lectura de *El projecte educatiu de l'Escola Pia de Catalunya* li fornirà un bon nombre de dades i, sobretot, les hi contextualitzarà i emmarcarà dins el context més general. Sens dubte, sortirà amb el coneixement de les causes de la importància que per a Moià ha tingut, té i ha de tenir la presència escolàpia a la nostra vila.

Moltes gràcies, amic Joan, per la vostra obra. I moltes gràcies a tots vosaltres. ─

Jaume Clarà

President de
l'Associació Cultural Modilianum

.....

Quan em va arribar *El projecte educatiu de l'Escola Pia de Catalunya* del pare Joan Florensa, vaig tenir tres sentiments ben clars.

El primer, d'admiració per la llavor plantada per l'Escola Pia; el segon, de valoració de la capacitat de recollir en un llibre tan ben fet els punts més importants de la història d'aquesta institució; el tercer, d'agraïment. Sentiments que, ara, a mesura que escoltava els qui m'han precedit a la taula, he pogut anar confirmant.

D'ençà que a la matinada del 14 de setembre de 1683 s'obria la primera casa de l'Escola Pia al carrer de les Joies, fins els nostres dies, han passat 327 anys. Un temps suficient per a ponderar la feina feta pels escolapis. No em toca a mi, en aquests moments, analitzar el paper que aquesta escola ha tingut a casa nostra, i en concret a la nostra vila. Sí que puc dir que l'Escola Pia ha marcat, i en positiu, el tarannà de Moià. Moià, ja ho he dit en altres ocasions, no seria el que

és sense aquest llevat escolar que els escolapis han posat en el poble. Uns mestres escolapis els noms dels quals són a la memòria de tots; altres que han passat fent la seva feina discretament. De l'estada a l'escola tots en podem tenir el record que sigui, però el que és clar és que una escola que va incidint en la població any rere any, una dècada després d'una altra, deixa petja. Si anem als nostres dies, puc constatar que el nivell escolar de Moià és alt. N'estic segur que en l'arrel d'aquest bon fer hi hem de cercar el nom de tants i tants que han fet possible l'escola.

El segon sentiment és el d'admiració davant la feina ben feta del llibre. Un llibre que veig ple de serietat intel·lectual. El treball que hi ha implícit és un goig. Són 632 planes que et fan adonar de la bona feina realitzada per l'Escola Pia al llarg del temps que porta implantada a casa nostra. Una investigació que contextualitza la missió escolar. Un llibre savi, com sàvia és l'escola que els escolapis han anat fent al llarg d'aquests llargs tres segles. De l'escola n'han fet canvi, transformació, progrés, creixement. Un llibre honest que no amaga les ombres, que no infla els encerts. Josep de Calassanç va creure que per transformar la societat calia fer escola. L'Escola Pia ha anat duent a terme al llarg de la història allò que el seu fundador va somniar. I els escolapis no sols han fet escola, sinó bona escola.

La tasca educativa de l'Escola Pia depassa el món de les aules per transcendir en el de la cultura i arribar a la societat. No ha estat fàcil, pel que es deixa veure en el llibre. M'admira la capacitat d'adaptació de l'escola en cada moment històric. Avui surto d'aquí, com el dia que vaig assistir a la presentació a Barcelona, amb l'admiració per tota la semença de l'Escola Pia. Un llibre d'història que ens ajuda a entendre el present, i que, per tant, ens projecta al futur.

El tercer sentiment és el d'agraï-

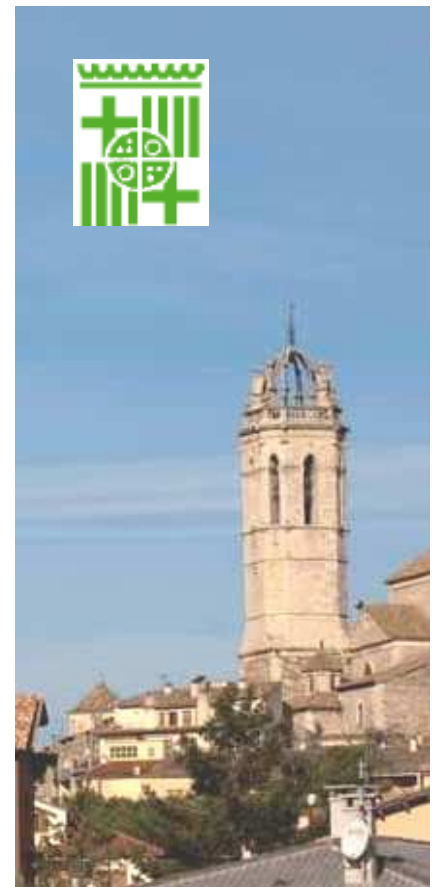
ment. Agrair les paraules dels companys de taula. Al Marian, que ens ha donat una visió global de l'Escola Pia. Agrair les paraules del Jaume; ens ha centrat el llibre i ens ha ajudat a entendre'l millor. Agrair les paraules de l'autor del llibre el pare Joan Florensa, que ens ha ensenyat molt. Gràcies a tots plegats sortim d'aquí més savis, coneixent millor la realitat d'una institució centenària que té el seu bressol a casa nostra.

Sempre que tinc ocasió m'agrada agrair a l'Escola Pia la feina secular que fan a Moià. Fan molt bona escola. Una escola de Moià, per a Moià, a Moià. Que un dia, d'aquí uns anys o, millor, unes dècades, es pugui presentar un llibre que continuï explicant l'obra escolàpia d'ara enllà. Gràcies, doncs, a l'Escola Pia d'ahir, d'avui i de demà.

I a tots vosaltres, també moltes gràcies per la vostra assistència en aquest acte. ─

Josep Montràs

Alcalde de Moià

visita a la Provincia

Religiosos y laicos que dejan la piel

Hace años que el Provincial, P. Jaume Pallarolas, me invita a conocer la Provincia. «*El comunicador de la Orden tiene que conocer las Provincias*», me repetía con gran entusiasmo. Finalmente, este año pudimos concretar mi visita a Catalunya y además extenderla a la Provincia de Aragón, adonde también he sido reiteradas veces invitado.

□ Gestión ejemplar

Lo primero de sorprende es la gran organización que existe en toda la Provincia. Creo que, en gestión, estrategia y organización, Catalunya puede aportar mucho al resto de la Orden porque, al menos pensando desde la Comunicación Institucional, no se trata sólo de establecer objetivos y prioridades o de contar con la tecnología para ejecutarlos. En Catalunya existe un gran equipo de laicos, que viven la misma misión con pasión, libertad, confianza y, sobre todo, con notorio convencimiento. Del mismo modo que, en la escuela, la metodología educativa se define en función de sus objetivos y busca combinar conocimientos, habilidades y actitudes para ser competentes, las Escuelas Pías lo fomentan como organización y lo buscan para sus colaboradores. El convencimiento y el buen clima, que fomenta el proyecto educativo, es la clave de esta gestión ejemplar que hace casi olvidar las dificultades de las pocas

vocaciones religiosas y de la edad avanzada en el promedio de los padres escolapios.

□ Escolapios laicos

Cuando visité algunos de los 19 colegios y me entrevistaba con los directores, lo primero que me llamó la atención es que más de una vez, sin saber que todos eran laicos, me encontré preguntando si eran escolapios y la respuesta era: «*Sí, soy escolapio laico*». Luego, yo decía que me tenían que convencer para anotar a mis hijos en esa escuela y el juego se hacía muy serio y la hipotética elección cada vez más compleja, porque todos los colegios que visité tienen algo en común, però sobre todo algo propio diferente. Cada escuela mantiene su singularidad, que depende siempre del contexto o del momento histórico que vive.

□ Secularización y tolerancia: desafío y oportunidad

Que los tiempos han cambiado me lo dijeron muchas personas con las que me entrevisté, y no es ninguna novedad. Que Catalunya es uno de los pueblos más secularizados y desacralizados de la Península Ibérica, lo informan algunas estadísticas. Que los jóvenes son indiferentes, que existe un lenguaje diverso, etc., son características más o menos comunes en toda Europa. La particularidad es que, en las Escuelas Pías de Catalunya, parten de esta realidad como un hecho que puede ser

E.P. CAT

transformado en oportunidades. Es así que plantean una pastoral educativa que eduque en los valores y desde ellos ayudar a descubrir a Dios. Es, desde el respeto de la diferencia, desde la integración de los inmigrantes y las respectivas religiones, que las escuelas presentan su propuesta pastoral, elaborada luego de años de reflexión, según cada etapa del crecimiento y de acuerdo a las características culturales actuales. La realidad religiosa de Catalunya tiene que ser leída también a partir de los recientes flujos migratorios. Ver en un colegio escolapio católico a un buen número de alumnos *sijis* (religión india que se desarrolló a partir del conflicto entre el Hinduismo y el Islam), con sus turbantes característicos, o leer en las carpetas de los alumnos la respetuosa explicación de las grandes religiones monoteístas, es de las propuestas pastorales más católicas que he encontrado, precisamente por la integración universal que hace, busca y en la que cree.

□ **Quien no tiene espíritu para enseñar a los pobres no puede ser escolapio**

Con el título parafraseo un dicho muy importante de Calasanz para comentar un prejuicio que muchas veces existe, y es el de pensar que es muy difícil para los escolapios del llamado Primer Mundo ser fieles a la opción por los pobres.

En la Provincia catalana, todas las fundaciones solidarias que existen son para ayudar concretamente a los más pobres, especialmente para llegar a los lugares donde nadie llega. Allí mismo, en el local de la *Fundació Servei Solidari* de Barcelona, pasan cada día 500 alumnos de 50 países diferentes. Todos los proyectos de formación profesional en las escuelas para gente sin trabajo o que no ha podido terminar el ciclo escolar normal, están pensados para todo aquel que necesita y que difícilmente hallaría otra oportunidad.

Hay comunidades de religiosos escolapios que, desde hace muchos años, han abierto sus puertas para convivir con jóvenes en programas de acogida; es decir, jóvenes que han vivido en centros de acogida gubernamentales (por orfandad, por violencia doméstica o por ser inmigrantes ilegales solos), que al cumplir 18 años han debido abandonar esos centros, razón por la cual estas comunidades escolapias los acogen hasta que puedan encontrar el modo de independizarse. Además, un religioso escolapio es el responsable del proyecto *Pont Jove*, que desde la fundación *Servei Solidari* gestiona viviendas y residencias de estudiantes ex tutelados.

Los inmigrantes son los nuevos pobres, pero no solamente ellos; hay muchos catalanes y españoles que ganan menos del salario mínimo. Pues con ellos están los escolapios.

Ni que hablar del apoyo económico y en personal a Senegal, Cuba y California; así como del deseo de que las Viceprovincias de California y Senegal puedan seguir caminando solas.

□ **¿Por qué hablan catalán si estamos en España?**

Uno de los objetivos del P. Pallarolas era que yo conociera el país catalán. Es así que pregunté todo lo que pude y mi ignorancia fue colmada de respetuosas respuestas. Cuando uno crece pensando que determinada situación es la normal (tipo: ser de piel blanca es mejor que no serlo) y, más aún, cuando algún régimen dictatorial te impone determinadas «normalidades», es muy difícil hacer lo que algunos teóricos llamarían deconstrucción de la realidad; es decir, descubrir cómo se ha construido un concepto a partir de procesos históricos y acumulaciones

simbólicas, y cómo ese proceso nos hizo pensar que determinado concepto era claro, cierto e indiscutible.

Sin embargo, entendí que era necesario hacer esa deconstrucción, comprender la historia de los catalanes y aceptar que tienen una identidad propia porque tienen una cultura propia con su idioma catalán. El título que elegí para esta parte, es una provocación para que pensemos, preguntemos y respetemos la diferencia. Entendí que es ridículo pretender que un catalán no hable catalán en su propia tierra, más aún cuando todos, al captar que yo no les entendía, se pasaban automáticamente al castellano. Sólo quien ha vivido la discriminación es capaz de ponerse en lugar del desaventajado.

□ **Diada de Sant Jordi**

Durante mi estadía se celebró la Fiesta de San Jorge. La leyenda cuenta que Jorge mató al dragón que aterrorizaba a la población y que, de su sangre, nació una rosa. El 23 de abril es además el Día Internacional del Libro. La *Diada de Sant Jordi*, como se le llama a esta jornada en catalán, es el día de los enamorados y se regalan rosas y libros. Además, por extensión, se celebra el amor en sentido amplio y no sólo romántico.

El día de la Fiesta de San Jorge tiene un aspecto reivindicativo de la cultura catalana y las ciudades se visten con la bandera autonómica: con la *senyera* de cuatro franjas rojas sobre fondo amarillo. La gente está en las calles, se compran libros y se realizan actividades culturales y conciertos por las calles. Es una gran fiesta y casi casi te queda la sensación que lo que te quieren decir es que no hay dragones imposibles, que es importante leer un libro y regalar una rosa porque, en algún momento de nuestras vidas, todos podemos ser o necesitar de un Jordi aunque, en el fondo, todos sepamos que es sólo una leyenda porque el verdadero milagro fue que el pueblo se

puso de acuerdo y juntos enfrentaron el problema. No es casual que en la iconografía cristiana la rosa represente a Jesús; es decir, el amor en sentido amplio.

□ Moltes gràcies

Al P. Jaume Pallarolas y en su nombre a todas las comunidades escolapias que me acogieron. A Carme Guàrdia, de la Secretaría, y a mi colega en el Departamento de Comunicación, Àngels Doñate, y en ellas a todos los laicos y laicas que hacen Escuelas Pías en Catalunya. El trabajo fue mucho e intenso; pero, al final, me llevaron a ver un partido de fútbol del *Barça*: un espectáculo maravilloso. Era un partido sin mucha relevancia, pero el estadio estaba colmado. La gente había ido a apoyar a su cuadro porque, hacía pocos días, había perdido un partido importante por la Copa de Campeones de Europa y tenía que jugar la revancha cuatro días más tarde. Al final del partido, los jugadores del *Barça* salieron a saludar y se pusieron una camiseta que decía: «*Nos dejaremos la piel*», haciendo referencia a la semifinal que jugarían en los próximos días con el *Inter* de Italia. Yo creo que ésa es la mentalidad catalana, que se percibe en las Escuelas Pías: apoyar en momentos de dificultad, responder a las expectativas del público, sabiendo que para un trabajo, que es una misión, muchas veces hay que dejar la piel. ☺☺

Per desvetllar la pregària

97

Josep A. Miró

Lluïsa de Marillac

Va néixer probablement a París l'any 1591. Fins als 33-35 anys va viure bastant angoixada. Filla natural d'un noble, la va marcar la falta d'afecte familiar i quan desitjava ser religiosa la van convèncer perquè es casés, i el marit i el fill la van fer patir molt. Vers el 1623 va rebre de Déu el do de la llum i de la pau, que s'arrelà en ella quan va conèixer poc després Vicenç de Paül, que fou el seu director espiritual. Un cop viuda intensificà la seva dedicació als pobres i fundà, el 1633, la Companyia de les Filles de la Caritat. Vicenç n'era l'animador espiritual però l'organització era compartida per tots dos. L'institut esdevingué el més gran a l'Església en els temps moderns, arribant fa pocs anys a tenir més de 45.000 membres. Lluïsa morí uns mesos abans que Vicenç (1660).

Senyor, ajudeu-me a imitar
la vostra forma de vida i d'actuar:
Vós vau dir que havíeu vingut al món
per a servir i no per ésser servit.

Ensenyeu-me, doncs, a tractar els altres
amb una gran dolcesa
i a imitar la vostra bondat
acollint tothom que em necessiti.
Com Vós, desitjo estimar amb tendresa
i respectar en qualsevol circumstància
totes les persones que trobi
i ser afable i dolça vers els pobres.
Senyor, ensenyeu-me a conservar sempre
una gran estimació pel meu proïsme.
La vostra vida a la terra i la vostra mort i resurrecció
ens demostren el vostre gran amor
envers totes les persones, sense cap limitació.

Espiritualitat de sant Josep Calassanç

¿Quina és l'espiritualitat que ens transmet Calassanç? ¿Quins són els valors evangèlics que hi sobresurten? Bo i donant les gràcies a Joan Florensa i a Ferran Guillén per la seva amabilitat en respondre a aquelles preguntes, i per cert amb gran competència, tinc l'audàcia de presentar la meua petita hipòtesi que, en molts aspectes, sols recull el que ja s'ha dit. ¿Us esperàveu mitja pàgina? Doncs n'hi ha quatre; ei! però amb un resum.

El lema *Pietat i Lletres* suggereix un ideari educatiu amb dos components igualment necessaris. L'Evangeli se situa únicament en el component «Pietat». Això enriqueix terriblement el concepte de *Pietat*, que s'allunya del «ser pietós» en la mateixa mida que el Parenostre s'allunya d'una jaculàtoria. Paral·lelament, el component «Lletres» va molt més enllà dels rudiments de llegir, escriure i comptar: es tracta del conjunt de coneixements artístics, filosòfics i científics que enriqueixen i potencien la vida humana; un «saber» que allibera dels prejudicis i permet l'evolució social.

Són les dues llesques de l'entrepà; si sols n'hi ha una, no és un entrepà: és un canapè. Avui hom tendeix a preferir els canapès; en temps d'en Calassanç, també. La diferència rau en la llesca de la que hom sol prescindir, que no és la mateixa. La *Pietat* era l'element educatiu que el consens eclesial de finals del segle XVI considera-

va essencial per a tothom; afegir les *Lletres* com un element igualment important era una nova perspectiva que maldava per obrir-se camí en aquella època. En l'actual context de secularització, el consens social són les *Lletres*; i és afegint la *Pietat* que hom afirma un ideari que no renuncia a la seva identitat: *Lletres i Pietat*.

Fóra tanmateix inexacte afirmar que Calassanç fou qui descobrí la necessitat de les *Lletres* en l'educació. De fet, en el context cultural de final del Renaixement, aquesta necessitat ja es manifestava en les escoles dels barris romans, el Col·legi Romà dels Jesuïtes, els preceptors de palau de la noblesa... ¿Què és, doncs, el que Calassanç aporta al context cultural de Roma? Dues coses, em sembla: La més evident és la preocupació perquè **tothom** pugui enviar els seus fills a l'escola. La menys evident és la preocupació perquè

les *Lletres* assoleixin una certa **independència** de la *Pietat*.

1 La preocupació perquè tothom pugui enviar els seus fills a l'escola

Crec que la idea bàsica de Calassanç es resumeix en tres punts:

a) Una *República* en la qual la majoria queda apartada de l'educació (en *Pietat i Lletres*) NO va per bon camí. No n'hi ha prou amb l'educació de les elits: la Reforma que promou l'Església post-tridentina sols serà real si els bons ciutadans arriben a ser la major part de la població. Cal doncs que **tothom** rebi el benefici de l'educació.

b) El període per posar les bases d'una bona educació és òbviament el de la infància i la joventut: l'edat escolar. Per tant, cal crear escoles *gratuïtes* perquè les famílies que no poden pagar l'educació dels seus fills els hi puguin enviar. Es tracta d'una obra absolutament primordial per a l'Església:

un signe del temps. «Si vols que la societat millori, fes que tota la joventut pugui anar a l'escola» (Proemi *sui generis*).

c) En la pràctica, aquest ministeri funcionarà econòmicament sota mínims, bo i confiant que, malgrat tot, *ens en sortirem*. Caldrà assumir la precarietat (la *kenosi*) com estil de vida: és el preu a pagar perquè **també** els fills dels pobres siguin escolaritzats.

A aquests tres punts, cal afegir-n'hi un quart, dut per l'experiència i que fa de Calassanç un fundador: la tasca de crear i mantenir aquella mena d'escoles sols pot ser duta a terme per un Institut totalment dedicat a aquest ministeri. I per fer més palesa la noblesa i la necessitat urgent d'aquesta nova tasca, cal que aquell Institut sigui de clergues i assoleixi la dignitat d'orde religiós.

2 La preocupació perquè les *Lletres* assoleixin un nivell digne

Hom sol enfocar aquest tema com una prova de «realisme» i de «llibertat d'esperit» del Fundador. Crec que les arrels s'enfonsen profundament dins la nova percepció del final del Renaixement: els coneixements «profans» no són un simple afegit a la *Pietat*, ans un camp vast i importantíssim de la cultura. La innegable preparació intel·lectual de Calassanç, les responsabilitats que havia hagut d'assumir a Urgell i Lleida i, sens dubte, el seu tarannà equilibrat, l'ajuden a copsar els nous horitzons culturals que es viuen a Roma.

Crec que la contribució de Calas-

sanç a la «dignitat» de les *Lletres* es dona en dos aspectes: l'adequació del mètode i de les disciplines escolars a les necessitats de l'època; la «independència» de les disciplines profanes respecte de les religioses.

Si bé el mètode escolar escolapi és una aplicació al nivell primari del que els Jesuïtes ja feien al nivell superior (escola graduada, mestres especialitzats, etc.), això, ja de per si, era tota una revolució en l'àmbit de l'educació de base. Però, a més, Calassanç introdueix l'alfabetització en llengua vernacular, l'àbac (aritmètica bàsica) pels que hagin de deixar tot seguit l'escola, i l'opció del llatí pels qui la puguin continuar. És un programa escolar basat en el pragmatisme, que vol donar a cadascú el màxim d'oportunitats per reeixir en la vida professional bo i permetent als alumnes més dotats d'accedir a l'escola superior.

El segon aspecte em sembla encara més significatiu. D'una banda, Calassanç manifesta més respecte i estima als valors de les persones, que no pas als criteris inquisitorials sobre l'ortodòxia d'aquelles persones. D'altra banda, la insòlita reacció de Calassanç davant l'espectacular *afer Galileu* fa pensar que el Fundador no reconeixia a la Inquisició l'autoritat per decidir què cal ensenyar o no en l'espai de les *Lletres*. Les matemàtiques no fan olor. Com a institució, l'Escola Pia rep de l'Església la missió d'ensenyar matèries profanes que estan fora de l'àmbit de la fe. I Calassanç no dubta en donar suport als escolapis de Florència que volen esdevenir deixebles d'un savi marcat amb l'etiqueta de l'heterodòxia. Podria molt bé ser que aquesta posició serena del

Fundador hagi causat un profund malestar en certes altes esferes eclesiàstiques i que això hagi pesat força en els ànims d'Urbà XVI i en els de la subseqüent «comissió de cardenals».

3

Una reflexió sobre aquest conjunt de dades, més o menys ben interpretades, ens retornarà a la pregunta inicial: ¿quins són els valors evangèlics que hi sobresurten?

● **El valor de la dignitat humana**, independent de la condició social, moral o religiosa de les persones. Ara bé, defensar aquest valor en un ambient que el relativitza duu a fer costat als marginats per qualsevol motiu. No n'hi ha prou que les elits socials siguin educades: tothom ho ha de ser!

L'afirmació de la dignitat de tot home no és únicament d'ordre cultural, ans també d'ordre teològic; és a dir, basada en la manera com Déu estima cada home. En aquest sentit, la dignitat de l'home seria un element central de la revelació cristiana, un *assumpte* de fe. A nivell de l'Evangelí, la valoració de la persona humana és el que mou Crist perquè els pobres rebien la Bona Nova i el que mou l'església primitiva perquè els *pagans* siguin cridats al Regne. Penseu que és també aquesta valoració la que motiva el «*præcipuæ*» de Calassanç: fer costat als que no poden progressar perquè no poden pagar l'escola als seus fills. Crec, d'altra banda, que l'actitud del sant envers Mario i Cherubini, i més concretament en els darrers instants de llurs vides, manifesta un altre aspecte d'aquesta valoració (en la mateixa línia del Crist perdonant els seus botxins).

● **El valor de la kenosi**. Per la seva kenosi, el Crist és el sagrament de l'amor de Déu per l'home; però sap que el fet d'assumir ser sagrament farà d'ell la víctima dels homes; tanmateix la kenosi evangèlica és acompanyada d'una

confiança absoluta en el Pare. Callassanç crea una institució gratuïta, sacrament d'amor, bo i assumint que això suposarà treballar en condicions «victimals»; ell, però, confia plenament que Déu donarà alè a aquella obra. L'extraordinària mansuetud del sant durant la persecució inquisitorial i l'esperança que dona als seus són un reflex fidel del Crist de la Cena i de la Passió.

● **L'autonomia de l'àmbit secular.** La distinció entre sagrat i profà (entre Pietat i Lletres) té certament arrels evangèliques: la llibertat d'esperit del Crist davant la cultura teocràtica jueva. És una altra manera de valorar l'Home, reconeixent la seva capacitat per navegar sol per l'univers de la realitat natural. Els Textos Sagrats i els Dogmes no són suficients per remodelar la República postridentina: calen també altres textos, altres coneixements eixits d'altres recerques, que cauen decididament fora del marc de la fe.

4

Bé, arriba el moment de posar tot això en algunes frases més o menys reeixides:

Objectiu global — Contribuir a l'evangelització de la República i de l'Església.

Missió — Evangelitzar per l'educació escolar, particularment la dels nens pobres.

Carisma — Consagrar-se a tal ministeri formant una família religiosa.

Espiritualitat — Viure l'evangeli bo i donant una importància especial a la dignitat de l'Home Marginat, a la kenosi des de la confiança i a l'autonomia d'allò que és secular. ☹☹

Per desvetllar la pregària

98

Josep A. Miró

Joan Calví

L'any 2009 es va celebrar el cinquè centenari del naixement de Jean Cauvin (o Calvin) que, juntament amb l'alemany Martin Luther, són dos dels més grans pares de la Reforma. Certs tòpics que s'havien repetit entre els catòlics fins els anys 60 del segle passat van accentuar els punts foscos en la vida de tots dos, menysvalorant el testimoni evangèlic, també present en

llurs vides. Calví estudià a París llatí, teologia i dret. Cap el 1533 es manifestaren ja les seves idees reformistes i el 1536 va a Ginebra i, després de llarga elaboració, hi publica la "Institució de la religió cristiana" que ell mateix va refer i ampliar en successives edicions en llatí i en francès. És el llibre fonamental de teologia de la primitiva reforma, publicat en català el 1991 a Clàssics del Cristianisme, nº 26. A Ginebra, a més d'una escola de teologia, en creà una altra de gratuïta per a la instrucció dels infants, l'any 1540. Els seus darrers anys foren bastant conflictius a Ginebra. Morí en 1564.

Senyor Déu, ja que has destinat la nit al repòs de l'home així com has creat el dia per al seu treball, et demano que concedeixis al meu cos una nit de repòs i que facis que la meva ànima s'elevi vers tu i el meu cor sigui sempre ple del teu amor.

Ensenya'm, oh Déu, a confiar-te les meves inquietuds i a recordar-me contínuament de la teva misericòrdia a fi que també la meva ànima pugui fruit del repòs espiritual. Fes que el meu repòs no sigui excessiu, sinó que serveixi per a reparar les meves forces, perquè estigui més disposat a servir-te. Digna't igualment conservar-me pur en el meu cos i en el meu esperit, tot preservant-me de qualsevol temptació i perill a fi que àdhuc el meu son pugui servir per a glòria del teu nom.

I ja que aquest dia no s'ha escolat sense que t'hagi ofès de moltes maneres, jo que sóc un pobre pecador, vulgues, oh Déu, així com ara ho amagues tot en les tenebres de la nit, sepultar també tots els meus pecats, segons la teva misericòrdia en Jesucrist, el meu Salvador.

text llegit durant el

Sopar dels antics alumnes

Escric aquestes reflexions ense saber per a què ni per a qui seran. Als Escolapis de Tàrrega, aquest vespre se'ns ha convocat, als antics alumnes, per celebrar aquests llargs 125 anys que fa que l'Escola Pia és present a la nostra ciutat. Dins del que es pot escaure en aquestes commemoracions, hi ha tres aspectes que considero imprescindibles.

1 Fer memòria de la història de la institució homenatjada

En aquest cas es tracta de l'Escola Pia en general, com a gran organització que ha excel·lit al llarg dels seus quatre segles d'existència, en dos plans molt importants:

Pla docent, escolar i pedagògic ~ L'Escola Pia ha estat des del seu mateix origen un orde religiós dedicat a l'ensenyament, amb un clar programa d'actuació didàctica, tant en continguts curriculars i metodologia, com pel que fa als objectius educatius i formatius, explícitament dedicats als més desvalguts. Per això mereix el nostre homenatge d'agraïment.

Pla d'acció social, amb una visió sorprenentment avançada ~ Sorprenen la lúcida anàlisi que fa Josep Calassanç, tot identificant les causes profundes que provoquen les desigualtats socials i, per tant, el patiment i la marginació insuperable que pateixen els desvalguts, els pobres com es descriuen en aquell temps. Això, Josep Calas-

sanç ho fa dos-cents anys abans que els il·lustrats i els lliurepensadors revolucionessin els rols socials dels diferents estaments tradicionalment establerts com a inamovibles. Per això mereix el nostre homenatge d'agraïment.

2 Fer memòria dels 125 anys d'Escola Pia a Tàrrega

Fa 125 anys, l'alcalde de Tàrrega, el noble senyor Enric de Càrcer i Subies, acompanyat d'un lluït seguici d'autoritats i veïns, amb orquestra inclosa, rebien els primers sis escolapis que organitzaren l'Escola Pia al rònc però espaiós convent abandonat pels Pares Mercedaris. Era temps que l'Estat no es feia càrrec de l'escolarització dels nens i nenes, de manera directa. Ordenava, suggeria als Ajuntaments que creessin i mantinguessin escoles per a les primeres lletres i, si podien, per als estudis superiors. Aquells Ajuntaments veien en els Ordes que garantien un ensenyament de qualitat, i que combinaven gratuïtat i

autonomia econòmica, la solució a les insuficients disponibilitats de les arques municipals.

Cent vint-i-cinc anys donen per a moltes cròniques i moltes valoracions. Avui, el que s'escau és retre homenatge d'agraïment a una entitat que sempre ha complert amb les expectatives que hi van dipositar les autoritats targarines i que, al llarg dels anys, ha anat servint a centenars de nens i joves que les famílies ens ha encomanat, la seva instrucció, la seva formació, la seva educació.

L'Escola Pia forma ja per sempre part indissoluble de la història, tant escolar com social i cultural, de tots nosaltres. Tant si s'ha anat a l'Escola Pia com si no, tothom té algun lligam amb aquesta institució escolar. Evidentment, els qui n'hem estat alumnes, estem molt més marcats per la manera de fer de l'estil de Can Colapi.

Amb els records dels moments feliços que sempre fan de bon recordar, i amb els menys agradables o simplement desagradables, ja molt matisats pel vel de l'oblit amb què els cobreix el pas dels anys, avui, el que correspon és retre homenatge d'agraïment a una institució que ens ha ajudat a ser com som.

3 Fer memòria d'aquells nostres anys escolars a Can Colapi

Aquí sí que no acabariem mai, ni

mai més. Cadascun en té un cabàs per explicar.

Record de moments gloriosos, personals o col·lectius, que ens fan sentir una cremor de nostàlgia en les nostres entranyes. Els sentim tan vius i reals que ens dol fins l'ànima, i un nus ens prem el coll fins a fer que una llàgrima indiscreta ens faci sentir una pregunta al nostre costat: «¿Què tens? ¿Que et passa res?». I tant que passa!... Passa que, de tant en tant, entre el núvol de l'oblit que ens porta la boira del pas dels anys, i com una erupció de dins del subconscient, un record d'aquells anys escolars se'ns presenta tan viu, tan nítid, que sembla real i proper. Tant, que fins i tot les olors, els sons, les imatges, les veus, tot ens sembla possible de reviure.

Els qui ja en tenim més de fets que per fer intentem imposar la racionalitat a l'emoció. És en va. En tots els afers dels records i les remembrances, la melangia de ben segur que és més dolorosa que l'objectivitat; però és molt més íntima i, si més no, ens permet, ni que sigui de manera virtual, recuperar moments de companyonia, de convivència i d'amistat, que no volem, no hem d'oblidar mai ni mai més.

Avui, el que s'escau és retre homenatge d'amistat i gratitud: als companys que ja ens han deixat i que sempre recordarem, com si diumenge mateix ens haguéssim de retrobar per anar al cinema a veure Fu-Manchú en capítols; als mestres, als professors, als germans, als pares, que ens acompanyaren des de ben petits fins a les portes de la feina, del comerç o de la universitat.

En fi, que hem estat junts a les verdes i a les madures, i ens hem acompanyat i suportat molts anys, tants que quasi som amics, més que no pas companys. Doncs homenatgem avui tot un encreuament d'històries col·lectives i personals que tenen com a escenari aquesta casa de l'Escola Pia, dels Escolapis de la Mercè, de Tàrraga.

SECCIONS

El tancament de la darrera edició de **catalaunia**, tot i els problemes derivats de l'avaria en el sistema informàtic del Xavier Miró, es va poder fer amb força normalitat, malgrat les previsions en contra. No vam poder fer saber als nostres lectors que el P. **Chema Aguilar**, a qui deixàvem ingressat a l'Hospital Clínic en situació preocupant per un coma diabètic i una important infecció pulmonar. El 22 d'abril ja pogué anar a una habitació normal, fora de l'àmbit de vigilància intensiva. El dia 3 de maig va poder-ne sortir i anar a la comunitat de Santa Eulàlia per recuperar-se. Així enllacem amb el moment que tancàvem l'edició anterior.

Per cert que el diumenge 25 d'abril, el P. **Lluís Ferrer** va anar a visitar-lo. En sortir va caure per les escales. Se'l van quedar en observació, però va poder sortir-ne sense cap complicació.

I continuem informant que l'**Isidre Carbonell** va viatjar al Senegal amb un grup de persones i per motius professionals, entre els dies 12 i 20 d'abril, d'on sembla que va tornar content de l'experiència i del contacte amb l'Escola Pia senegalesa.

Ja des del començament d'aquesta secció volem deixar constància d'un fet difícil de controlar, que s'esdevé cada estiu (sovint de manera anticipada a l'estiu del calendari). Ens referim a les **visites dels nostres germans** que resideixen fora de Catalunya, per visitar les seves famílies, per descansar merescudament o també per visitar els metges i fer-se les oportunes revisions o posades a punt. Així, durant el període que cobreix

aquesta edició, sabem que han passat per *casa nostra* els escolapis que segueixen (i no ens en voldríem deixar cap): Ferran Guillén, Josep Margalef, Antoni Pinya, Adolf Garcia-Duran, Jordi Sallent, Ramon Novell, Lluís Marañon. Altres són a punt d'arribar o vindran més tard. A tots els donem la benvinguda a casa i un feliç retorn al seu lloc de destí. Cada estiu es repeteix aquest agradable retrobament, i que sigui per molts anys. Molts dels escolapis de pas s'han allotjat a la comunitat de Sant Antoni, on són ben acollits. A més dels citats, hi hem d'afegir els PP. Miró, Climent, la germana religiosa del P. Paco Martí i un germà del P. Lluís Monté, que viu a Itàlia.

I Per a la reunió que va tenir lloc a Barcelona, a la nostra cúria provincial, el dia 15 d'abril, vingueren els membres del **Secretariat General d'Economia**, que va ser presidida per l'Ecònom General.

I Com en les edicions anteriors, i ja era la novena, l'**Aplec dels grups Mou-te** fou un èxit de participació i d'ambient festiu. Aquest any, en l'escaiença de les celebracions pels 125 anys de vida de l'Escola Pia a Tàrrrega, l'Aplec tingué lloc en aquella ciutat, amb una gran festa presidida pel P. Josep M. Comadran. Els participants eren un mig miler d'alumnes. De l'acte se'n feia ressò, l'endemà mateix, l'agència de notícies *Flama*.

I Entre els dies 19 i 28 d'abril, tenint present que alguns dels dies va viatjar a la Província d'Aragó, va venir per conèixer la nostra Província el responsable de comunicació de l'Orde, **Julio César Boffano**. En aquestes

mateixes pàgines trobareu l'escrit que va fer al terme de la visita.

I El 19 d'abril arribava des de la Província de València la trista notícia de la mort per atropellament del P. **Vicent Faus**, Ecònom provincial i conegut defensor de la parla del poble valencià. Els acompanyem en el sentiment.

I Un altre acte de presentació del **llibre del P. Joan Florensa**, "El projecte educatiu de l'Escola Pia de Catalunya (1683-2003)", tingué lloc a l'edifici de mar de l'Escola Pia de Mataró, el dia 22 d'abril, a càrrec de l'historiador Ramon Reixach i Puig. Bona data per recomanar-ne la compra (i posterior lectura) en la Diada de Sant Jordi.

I Parlant de visites, i continuant el que ja s'ha fet una tradició de cada any, **quatre mestres** de les nostres escoles van visitar durant una setmana la realitat de l'Escola Pia senegalesa. Sortien de Barcelona el 24 d'abril i sembla que en van tornar encantats.

I El dia 28 d'abril, la ronda habitual de **reunions dels Provincials** escolapis d'Espanya va tenir lloc a Saragossa, presidida pel P. Miguel Giráldez en representació del P. General.

I El mateix dimecres 28 d'abril, en **Manel Miras** celebrava a l'església de Santa Anna de Mataró les seves noces d'argent sacerdotals, en el marc de la novena a la Mare de Déu de Montserrat. Per molts anys!

I La festa dels **antics alumnes** a Tàrrrega va ser, aquest cop, més sonada perquè era la

cloenda dels actes dels 125 anys. S'hi feren presents diversos escolapis.

I Pels finals d'abril o començaments de maig, en algunes escoles, els alumnes més grans (els de segon de batxillerat) fan la seva **fiesta de final d'etapa**, abans de dir adéu a la seva escola. Ho fem constar així, en general, per por d'oblidar-ne alguna.

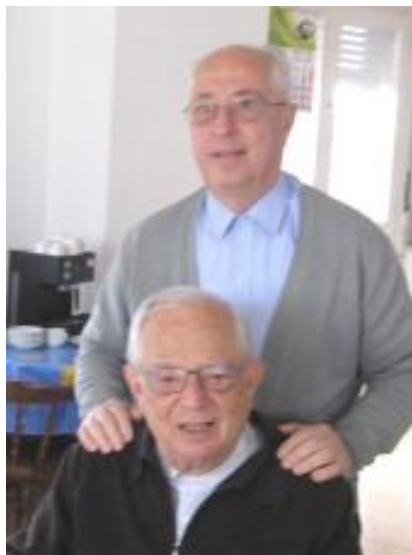
I El mes de maig començava festivament a les Califòrnies amb l'ordenació sacerdotal del nostre fins ara diaca **Hilario Flores López**. La celebració tingué lloc el dia 1 de maig, a la nostra parròquia de Santa Lucía, de Los Angeles, per mans d'Oscar Azarcon Solis, un dels bisbes auxiliars de LA. Felicitem efusivament l'Hilario, que pertany a la comunitat d'Ensenada

I El dia 6 de maig, per convocatòria extraordinària, es reuní el **Consell de la Província** per tractar sobre el present i futur de l'Escola Pia de Nostra Senyora, a Barcelona.

I El divendres 7 de maig, l'Escola Pia de Tàrrrega, encara

dins les celebracions del seu 125 aniversari, va organitzar la **XXII Jornada Esport i Convivència** per als alumnes de 6è de Primària de l'Escola Pia de Catalunya. Els alumnes van participar en competicions de tennis de taula, escacs, futbol-9, bàsquet 3x3, mini-handbol, squash i tennis. Es van iniciar en golf, paddle i taekwondo. També es podien apuntar a fer activitats aquàtiques, practicar jocs tradicionals com les bitlles o participar en un taller de castellers i un de hip-hop, passejar en patins o conèixer una activitat hípica. Encara hi havia un circuit de BTT i una caminada a Verdú, amb visita al museu del joguet, etc. A la tarda, l'acte de clausura, a la Plaça de les Nacions sense Estat, a càrrec del grup Microglophome. Tot un èxit.

El mateix dia, a l'Escola Pia de Mataró, gran festa sorpresa que la multitud dels seus antics alumnes i amics van oferir al P. **Joan Herrero** en ocasió de fer els seus primers 80 anys. Sembla que l'acte va aplegar més de sis-centes persones. No és gens estrany tenint present que el P. Joan és, de totes totes, un veritable mataroní, estimat i re-

conegut. Moltes felicitats, Joan!

El vespre del 9 de maig arribava a Barcelona el P. **Pierre Diatta**, Assistent General, que s'hi va estar fins l'11 a primera hora. Benvingut!

El diumenge 16 de maig el novici senegalès **Augustave Adjamata Sambou** va fer els seus vots com a religiós escolapi, a Dakar. En felicitem la Viceprovíncia.

Encara que van procedir amb una gran discreció, dos dels nostres religiosos, **Marian Baqués** i **Sebastià Calzada**, no han pogut impedir que aquesta secció de notícies s'assabentés del fet: tots dos van passar pel

quiròfan. El dia 17 de maig, el Marian va ser operat d'una hèrnia, i el dia 18, el Sebastià va ser operat de pròstata. Sortosament tot ha anat bé a tots dos i ens en congratulem.

La trobada del **Nou Nosal-tres** corresponent al darrer trimestre del curs present tingué lloc a la parròquia de Sant Callassanç, el vespre del 20 de maig, amb la participació del bisbe Sebastià Taltavull, auxiliar de Barcelona.

Per participar en una de les reunions del **Secretariat General de Ministeri**, que es feia a Cuba, en Carles Gil hi va viatjar del 21 al 27 de maig.

Fem constar que vam desitjar a tots els nostres lectors una molt bona **Pasqua Granada**, que enguany es va escaure el 23 de maig.

Com en anys anteriors, el lliurament dels **Premis a la creativitat** va ser una festassa. Aprofitant l'avinentsa que el 2010 és un any d'aniversaris de poetes reconeguts (s'hi commemora el 150è aniversari del naixement de Joan Maragall, el centenari del naixement de Màrius Torres i de Miguel Hernández, i el 25è aniversari de la mort de Salvador Espriu, entre altres), l'acte va tenir lloc, el 26 de maig, a l'Escola Pia de Mataró, que durant el curs havia celebrat l'any de la lectura. Per això tot aquest treball al voltant d'aquells poetes va ser l'eix de la jornada.

La trobada de Provincials, anomenada **RAP**, tingué lloc a les Avellanes el dia 27 de maig, amb la participació del nostre Provincial.

Després d'una estada a la nostra Província per visites mèdiques, el dia 29 de maig tornaven al Senegal els PP. **Marius Coly** i **Calassanç Diatta**.

Per cloure magníficament l'any del 100 aniversari de l'Escola Pia de Caldes, el diumenge 30 de maig s'organitzà una **pujada a Montserrat**, molts a peu i altres en vehicles. Fou un gran èxit de participació, amb més de 200 persones, en un ambient molt festiu. I ara, a començar a pensar en el segon centenari...

El dia 2 de juny va tenir lloc la reunió del **Patronat** de la Fundació Servei Solidari. Per cert que, amb data 20 de maig, es va fer pública l'adhesió d'aquesta entitat al Pacte Nacional per la Immigració, al qual s'han adherit també altres institucions.

El mateix dia 2, la comunitat de Sant Antoni va fer una excursió a Ivorra (la Segarra) per visitar el santuari de "lo sant dubte".

Del mes de juny, abans de tancar l'edició per poder lliurar-la a mans dels participants en l'Alifara de la Província, que serà a Igualada el dissabte 12 de juny, tan sols ens resta fer constar que el Consell de la Província, previst per al dia 5, fou finalment desconvocat, i que la setmana vinent hi ha dos fets importants, de què informarem en el proper número: les corresponents **Alifares** de les Institucions Educatives i de la Província. Desitgem bona **revetlla** de sant Joan (d'una manera especial al nostre benivolgut degà, el P. **Joan Farràs**, que el dia 15 haurà celebrat els primers 75 anys d'ordenació) i **bon estiu** a tots els nostres lectors.

Fem constar, abans que res, que hem rebut els exemplars corresponents de publicacions germanes, com ara: *Nou Nosaltres*, números 12 (febrer 2010) i 13 (abril del mateix any) i *Xibaar* (abril 2010).

Ens va arribar el text d'una carta oberta adreçada a l'equip directiu i monitors de les Colònies Jordi Turull, datat a abril de 2010 i signat per un anònim *Ignotus quidam*. Diu així:

«Diumenge passat vaig retornar a la Vall de Pineta. Després de gairebé 50 anys, entrava a la casa de colònies on havia fet durant uns estius funcions similars a les vostres. No he aconseguit, però, lligar els meus records amb la història oficial de la Colònia, que per a mi va començar uns anys abans.

La vida m'ha portat per molts llocs i he tingut sovint responsabilitats més feixugues que les dels anys 60. Sempre m'he mantingut, però, des d'aquells dies, fidel a unes constatacions simples i essencials: la importància de les persones i de la

natura com a centre d'aquest petit i perdut racó de l'univers; procurar l'amistat, la bellesa, l'acostament a la veritat; la necessitat de procurar a tots els infants una educació que els estimuli respectuosament, els faci créixer integralment com a persones i els doni els fonaments per a una vida cívica, responsable i solidària, oberts al misteri de la transcendència o, en contraposició, els faci resistents al no saber i al desconcert...

Un dels dons de la meua vida ha estat poder servir a Pineta. Vol-dria fer-vos conscients de la sort que teniu els qui ara hi esteu. Doneu el millor de vosaltres perquè, de ben segur, rebreu molt més del que mai podreu retornar.

Una de les lliçons que més m'ha costat aprendre, i que us ofereixo com a present, és com retornar els dons, els regals que es van rebent al llarg de la vida. I us confesso que he estat immerescudament afortunat: essencials i suficients per a viure com a persona plena. Els deutes, habitualment, s'han de satisfer de manera directa. De vegades,

però, es poden satisfer obliquament. Els regals i els dons sempre s'han de retornar en espiral, com es van rebre, sense merèixer-los, sense esperar-los, quan es necessitaven.

Acabo d'ingressar 6.000 euros al compte de Colònies Jordi Turull. Voldria que els destinéssiu a finançar l'estada a Pineta de nens i joves de la Barcelona Vella i del Raval. Si forma part dels vostres programes i fos possible en algun cas, acompanyats de les seves famílies. No sé tampoc si podríeu portar alguns infants d'Àfrica. Voldria que, sobretot, els destinéssiu a les finalitats que apunto. Us faig, però, confiança, si decidiu que hi ha necessitats més urgents respecte a les Colònies.

Gràcies pel que feu. No defalliu. Tampoc no espereu cap reconeixement. Els millors dons són els que us vindran sense esperar-los, i se us donaran sense haver-los demanat.

Ahir al vespre, la Victòria em va atendre amb tota amabilitat i gentilesa del món, em va mostrar les millores que s'han fet, com ha evolucionat i enriquit la Colònia. Vaig veure nens i joves pels camps. Em vaig commoure: l'abraçada agraïda, tremolo-

sa i emocionada amb què em vaig acomiadar, és també per a vosaltres.»

¿I encara hi haurà qui pensi que, això de Colònies, no és prou educatiu?

! El dissabte dia 10 d'abril era presentat a la parròquia de Sant Esteve de Granollers el llibre titulat "Escoltisme a Granollers, 1958-1969", en el qual hi ha una molt bona presència escolàpia.

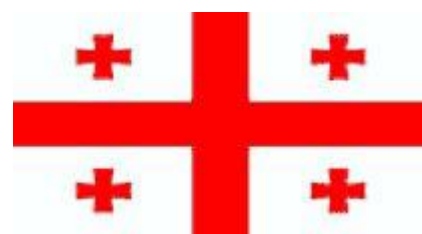
! *El Punt* del diumenge 11 d'abril portava una breu ressenya de la Jornada Pedagògica, que va tenir lloc a l'Escola Pia de Calella el dia abans, amb una participació de mig miler d'educadors sota el lema "Guanyar-se la vida" (ja s'hi va fer referència en l'anterior edició de **catalunia**).

! Els diversos actes de presentació del llibre del P. Joan Florensa sobre els 320 anys de l'Escola Pia de Catalunya han trobat un bon ressò en els mitjans de comunicació social. *Regió 7* de 13 d'abril i *El 9 Nou* de 16 d'abril parlaven elogiosament de l'acte de presentació que es

va fer a Moià, "el col·legi més antic de Catalunya", de què oferim informació en aquest mateix número.

! A la premsa comarcal de l'Anoia (*La Veu de l'Anoia*, *l'Extra*, *l'Enllaç*) hi apareixen moltes notícies vinculades amb l'Escola Pia d'Igualada. Hi hem vist, per exemple, una foto de les votacions pel referèndum a favor de la independència, amb la mesa que hi havia a la porteria de la nostra escola, les festes de la Vinyala, premis a petits alumnes de P4, la Festa de l'Expressió a Infantil. Bona presència ciutadana de l'escola... i també la "peregrinació" de la Mare de Déu de la Pietat a Torreciudad, de mans de l'abundós grup de l'*Opus* a la capital de l'Anoia. Que consti que usen una còpia de la imatge, i al marge de qualsevol permís de la nostra comunitat o de l'escola.

! De Cuba ens arribava una proposta de celebració del Día Internacional del Libro, el 23 d'abril, a Guanabacoa. Que en són, de creatius, els nostres germans a Cuba! Aquest era l'escut de sant Jordi que presidia la convocatòria.

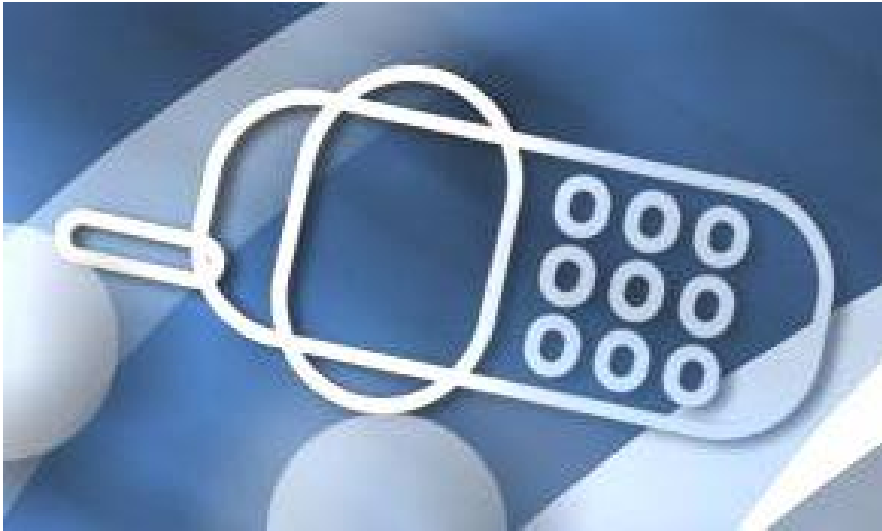
! *El Periódico* del 25 d'abril dedicava dues pàgines a la polèmica sobre el vel islàmic. Una de les persones que hi opinava era Cristina Roca, directora gerent de l'Escola Pia de Terrassa, amb unes declaracions molt matisades i assenyades.

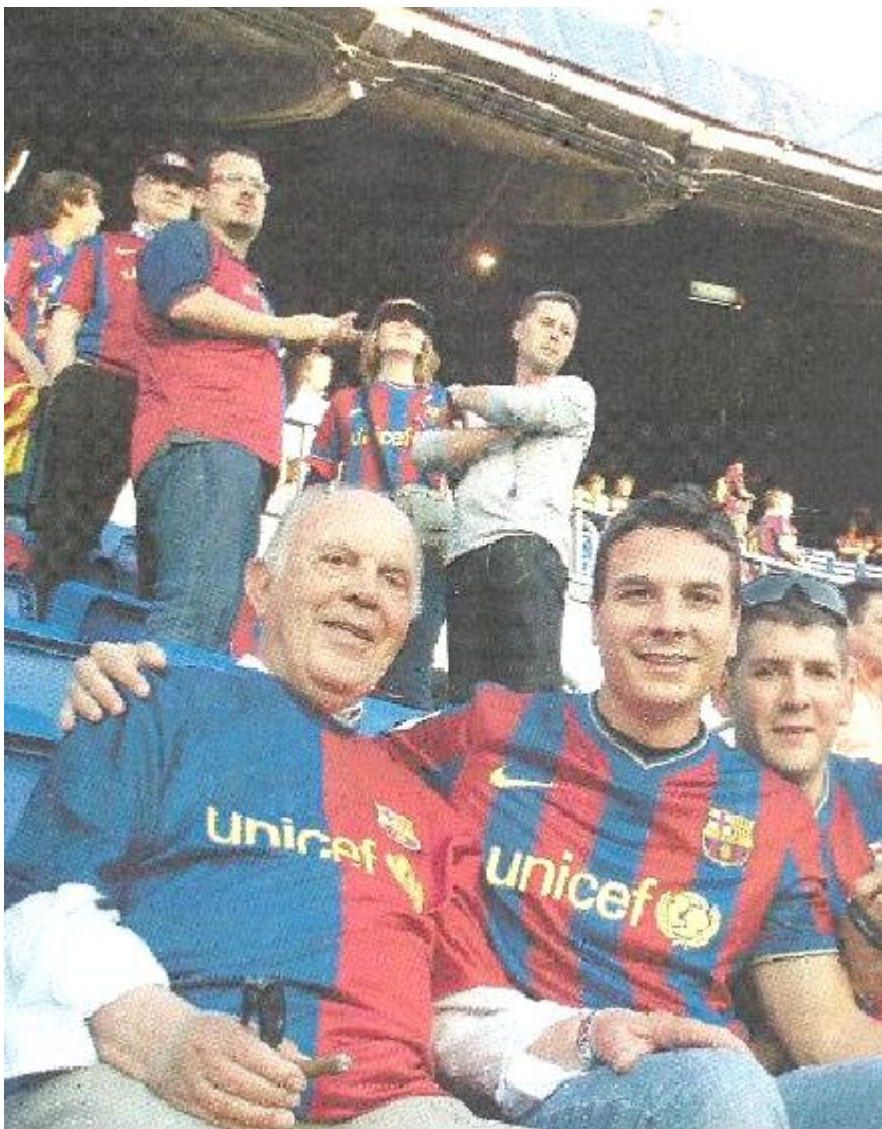
ATENCIÓ n Correccions en el present llibret d'adreces

El P. Eduard Bonnín demana de tenir present que la seva adreça electrònica és e.bonnin@prodigy.net.mx

El número de telèfon del col·legi de Thiaroye, al Senegal, està equivocacat, en el llibret. Ha de dir: 00 221 33 834 21 86

! Nova Tàrrrega de 14 de maig ofería un reportatge de dues pàgines, amb fotografies, de la festa que els antics alumnes van fer el vespre del dia 30 d'abril. En destaquem aquest fragment: "Un dels instants més emotius d'aquella nit fou quan Manel Salas Amargós, de 95 anys, l'alumne més antic de l'escola present a la festa, apagà el pastís commemoratiu dels 125 anys de presència escolàpia a la ciutat. Tot seguit s'escoltà la cançó del 125 aniversari, lletra del P. Josep M. Comadran i música d'Albert Sala". Al final del sopar Joan Lluís Tous, antic alumne i actual professor de l'Escola Pia de Tàrrrega (germà d'un altre professor, Benjamí, i fill del senyor Tous, ben conegut a Tàrrrega i a Balaguer) llegí un text que ens ha arribat a les mans gràcies als bons serveis del P. Baltà, i que procurarem enquistar en algun racó d'aquest mateix número.

ç Amb data 17 de maig vam rebre aquest testimoni gràfic de l'afició del Josep Massagué pel Barça, que, com tothom sap, és més que un club.

! Ha arribat a les comunitats el document d'intimitació dels proper Capítols, en tots els nivells, i també les propostes de formació per a l'estiu.

! I tanquem la secció dient que hem rebut la propaganda de la presentació del darrer llibre d'Octavi Fullat (segon volum de memòries), el dia 4 de juny, a Reus.